

Esimiehen avajaissanat

Kotikielen Seuran vuosikokouksessa 14. 3. 1946.

Kotikielen Seuran tänäkertainen vuosikokous on merkkipäivä Seuran elämässä: takana on täsmälleen 70 toimivuotta, siis kokonainen ihmisikä normaalimittojen mukaan. Tuollaista merkkipäivää yleensä muistellaan tavallista juhlavammin, ja kannattanut olisi juhlia tässäkin tapauksessa. Kannattanut olisi, sillä seuramme seitsenkymmenvuotinen taival on kyl-

lin kunniakas muisteltavaksi ja muistutettavaksi myös julkisuudessa. Juuri ankeana aikana, jota elämme, on omaksi rohkaisuksemmekin sivistyssaavutuksia palautettava mieleen ja sivistystyön arvoa tehostettava. Se on ponnahtuksena myös jatkuvalla innoituksella ja työlle. Toiselta puolen: hiljainen vaatimaton työ ilman itsethostusta ja ulkonaisia eleitä kaunistaa parhaiten niin ihmistä kuin seuraakin. Olkoon tämä heikkona lohdutuksenamme, kun Kotikielen Seuran merkkipäivän tällä kertaa näin yksinkertaisella, tavallisella vuosikokouksella sivuutamme. En pidä tarpeellisena edes luoda lyhyttä katsausta taaksemme jääneisiin vuosikymmeneihin. Toivokaamme, että viiden vuoden perästä Seura juhlii uutta rajapyykkiä asiaankuuluvalla tavalla.

Viimeksi kulunut toimintavuosi on Seuran sisäisessä elämässä osoittanut ilahduttavaa nousua. Sodanjälkeisestä lamaanuksesta huolimatta on osanotto kokouksiin ollut vilkkaampaa kuin useina aikaisempina rauhan vuosina. Näyttäisi siltä, että suomea ja sukukieliä opiskeleva ylioppilasnuorisorupea entistä paremmin tuntemaan Kotikielen Seuran omaksi seurakseen, niinkuin se ensimmäisen esimiehen AUGUST AHLQVISTIN ajoista alkaen on tarkoitettukin. Seuran on tarjottava virkistystä ja piristävää ajanvietettä ja samalla h y ö t y ä opiskelijoille, joiden kurssiluvut tulevaa kutsumusta varten ovat perinnäisten kurssivaatimusten mukaan muodostuneet hyvin yksipuolisiksi.

Tästä yksipuolisuudesta ei taitaisi olla haitallista muistuttaa. Totta kyllä, kaiken yliopisto-opetuksen perimmäisenä tarkoituksena täytyy edelleenkin olla tieteellisen ajattelutavan kasvatus, mutta sekin voisi paremmin punoutua niihin käytännöllisiin kysymyksiin, joiden kanssa äidinkielen opettaja vastaisessa työssään joutuu melkoisen avuttomana kamppailemaan. Yliopiston olisi annettava vankka pohja esim. tyyliopillisten ja oikeakielisyyskysymysten tieteelliselle käsittelylle. Olisi edes vaadittava kaikkien oikeakielisyys-ohjekirjojen ja koulukielioppien tuntemista ja yleensä perehtymistä kaikkeen, mitä näiltä aloilta on käytännöllistä opetustarvetta varten kirjoitettu. Surullinen kokemus osoittaa, että opettajaksi valmistunut useimmiten jättää itsensä edelleenkehittämisen puolitiehen, tyytyy siihen minimiin, jolla opetuksessa hädin tuskin tulee toimeen. Oppiarvon takaama auktoriteetti näkyy kyllä antavan rohkeutta jopa surkeaan teoriointiin ja ainevihkojen tarpeettomaan punaamiseen, mutta se auktoriteetti voisi tosiaan olla saavutettu paljon perinpohjaisemmilla yliopisto-opinnoilla juuri käytännöllistä opettajatyötä silmälläpitäen. Täytyy kyllä myöntää, että myös opettajavoimat yliopistossa ovat olleet riittämättömän pienet opiskelijoiden tarpeellisen monipuolista kasvatusta varten. Tässä suhteessa on kuitenkin parannusta tulossa — niin, tosiaan se ilahduttava tieto on ilmoitettava, että seuramme nykyinen varaesimies toht. LAURI HAKULINEN on juuri nimitetty suomen kielen dosentiksi.

Olen eri kertoja muistuttanut, että Kotikielen Seuran esimiehenäkin tulisi olla sellainen yliopiston opettaja, joka virkansa puolesta joutuu ohjailemaan oppilaidensa harjoitustöitä, siis lähinnä suomen kielen professori. Hän parhaiten kykenee vetämään oppilaansa myös seuramme har-

rastuksiin, antamalla heidän esittää ohjelmanumeroina opinnäytteitään tai osia niistä. Siitä asti kun minun oli, prof. RAPOLAN aikoinaan muiden töidensä vuoksi luovuttua esimiehen tehtävistä, toistamiseen otettava vastaan tämä toimi, olen tuntenut itseni vain väliaikaiseksi, jonkinlaiseksi esimiehen korvikkeeksi. En kylläkään voi kieltää, että aikaansaamattomuudestani huolimatta yleensä olen tuntenut viihtymystä tehtävässäni, mutta jo Seuran edun vuoksi minun vihdoin on päättävästi väistyttävä syrjään eli — jos kauniimpaa sanontaa joku kaipaa — jäätävä lepäämään niille laakereille, jotka Seura on äskettäin päänalukseksi antanut korotamalla minut täysinpalvelleiden kunniajäsentensä joukkoon.

Käytän vielä tilaisuutta lausuakseni parhaat kiitokseni sekä Seuran jäsenille että sen toimihenkilöille, erittäin sihteerille maist. E i n o L e s k i s e l l e, joka on uskollisesti palvellut Seuraa yhdenjaksoisesti kokonaista viisitoista vuotta ja nyt on ilmoittanut jättävänsä paikkansa nuorempien voimien hoitoon.

Lopuksi toistan samat sanat kuin vuosi sitten. »Millaisissa oloissa tulevaa vuosikokousta vietämme, siinä jännittävä kysymys, johon oikein vastaamalla tyydyttäisimme koko maailman suurimman uteliaisuuden. Mutta kun on tiedossamme menneisyys ja nykyisyys, tiedämme juuri sen verran kuin on tarpeenkin jatkaaksemme työtä seuramme vanhojen, kunnianarvoisten perinteiden merkeissä.»

* * *

Ennenkuin siirrymme jatkamaan kokouksen ohjelmaa, haluaisin vielä sanoa pari sanaa erään vainajan, Kotikielen Seuran entisen jäsenen ja suomen kielen tutkijan muistoksi. Tohtori J u s s i L a u r o s e l a on 7. helmikuuta 1946 kuollut. Kukaan, joka on joutunut suomen murteiden kanssa tekemisiin, ei ole voinut sivuuttaa hänen Etelä-Pohjanmaan murteen kolmiosaista tutkimustaan, josta ensimmäinen osa ilmestyi v. 1913 liseniaattiväitöskirjana. Nämä Laurosolan kotiseudun murretta käsittelevät, hyvin ansiokkaat teokset tulevat aina, myös oivallisesti järjestettyjen, perinpohjaisten ja luotettavien aineistensa vuoksi, pysymään tutkimustemme rautavarana ja säilyttämään tekijänsä nimen kiitollisessa muistossa. Laurosela joutui jo väitöskirjansa julkaistuaan oppikoulun opettajaksi maaseutukaupunkiin, mutta jatkoi sen ohella esikuvallisella sitkeydellä pitkän aikaa tieteellistä aherteluaan. Kuuleman mukaan hänellä oli valmisteilla myös tutkimus ruotsin kielen vaikutuksesta Etelä-Pohjanmaan murteeseen. Laurosela oli hiljainen, vaatimaton luonne. Kaikki, jotka joutuivat hänen kanssaan tekemisiin opintoaikana, muistavat hänet uskollisena, rehtinä toverina. Aikanaan hän oli tietenkin Kotikielen Seuran aktiivisia jäseniä. Elämäntyöllään hän on mitä tehokkaimmin edistänyt Seuran tarkoituksia. Pyhittäkäämme pieni hiljainen hetki Jussi Laurosolan muistolle.

Lauri Kettunen.